

DIRECTOR:

Dr. AUGUSTIN POPA

DACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
AJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

în știră garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
:: :: învoială :: ::

REDACTOR:

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Unirea

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Orientări noi

(dn) *Viața e mișcare. Vita in motu. Vorba Pavel: Celui ce i-se pare că stă, să ia aminte nu cadă, se potrivește atât singuraticilor cât colectivităților. Bisericii chiar. Căci și ea trebuie să aibă seamă de vremuri și de oameni și adunându-și aminte de darul ce i-s'a dat, de rosturile i-s'au hărăzit și de răspunderea ce-o așteaptă, trebuie să folosească, în necurmată sbatere spre teatru său, toate mijloacele bune ce i-se îmbis și să caute noi și noi drumuri și resurse de forțe, să se avânte cu tinerețe tot mereu înnoite, spre vâlmășii unde-i așteaptă pe fiii săi bucuria Domnului și cununa măririi.*

Situația nouă, creată de împrejurările de după război, cu svâcnirile unei vieți sufletești tot mai vii, ce se manifestă în impozanta mișcare agrară, și grupările religioase tot mai numeroase, în conștințele de creștinească învățatură tot mai cercetate, în pelerinajele tot mai dezvoltate, în mânăririle tot mai populate, în setea unei spiritualități tot mai pronunțate, arată singură calea pe care trebuie să mergem: calea creștinismului integral, fără compromisuri, pe toată linia. Implacabilul adevăr: A duce o viață ca moșul, a recuș, se desprinde limpede, fără chip de replică, în toate semnele vremii.

Sfatul arhieresc, de Luni și de Marți, a ținut să deie răspuns imperativului categoric al progresului ce se așteaptă să-l facem și trebuie să-l facem. Stâlpuț liniștii în biserică: legiuirea la fel pentru toți, fixată precis, în forme definitive, prin dându-l în dar și noi, cu întreg Răsăritul catolic, și monumentalul Codice de drept Oriental, deja gata în parte, gândurile noastre toate, firește, rădăne să se îndrepte spre creșterea clerului tânăr și știință temeinică și evlavie solidă și spre câștigarea necondiționată a mulțimilor pentru Hristos și biserică sa. Reforma învățământului teologic, simplificarea textului liturgic prin folosința exclusivă a aceluși liturgier, în întreaga provincie mitropolitană, delimitarea terenului de activitate a cluritelor organizații religioase — culturale, haina ea mai potrivită nouilor devoțiuni ce își cer dreptul la viață în cadrele noastre rituale, intensificarea apostolicei mistică pentru clasa cultă și căturile de mai jos, modalitatea închegării masselor în blocuri conștiente, devotate cu trup cu suflet dealului creștin: iată câteva din chestiile mari ce ne preocupă înaltul sfat arhieresc.

Imprejurările noi impun orientări noi. Cei chemați să steie de strajă în Sion vedem că s'la latoris, adâncind zăririle, despiciând cărările, cu focul iubirii în inimi și cu lumina înțelepciunii în suflet. Un singur lucru mai trebuiește: tăria brațelor de fier, cari, odată ce au văzut sfîntenia unei cauze se aruncă, în fruntea cetelor, în băltoarea luptei, și zi și noapte, îmbărbătând pe viteji și pedepsind pe lași, nu depun armele până la izbânda deplină. Cărea, în felul acesta, e cu reputință să rămână. Și cărea ar fi o fărâdelege să mai întârzie mult din tembelismul acoperit, sau prea crușat, al cuiva.

Burzuluială cu tâlc

Scurtă învățatură despre primejdiile scrisorilor confidentiale și proastele urmări ale mâniei

(*) Să nu te mănii niciodată. Mânia e păcat. Primejdios pentru sănătate (mai ales dacă ești rotofeu!). Strică frumuseții. Intunecă judecata. (Acolo, firește, unde se găsește ceva din această slăbiciune omenească). Provoacă o irezistibilă mâncărime la limbă și te face să spui și ce n'ai fi vrut. În urmă: cine se mănii, nu are dreptate.

Două pilde proaspete vor ilustra această teorie a mâniei. Una dela Cluj, alta dela Sibiu. Spre a se vedea, că relele urmări ale mâniei sunt pretutindeni aceleași. Întâia dela Cluj. Se găsește în „Renașterea” pravoslavnică, dela 1 Martie 1931. Drept răspuns la articolul nostru despre „Pâra pâr. Ivan” contra Agru-lui, soborniceasca pizanie are următoarele precau-cernice voroave:

„Un pretins secretar general al Agrului, a publicat cu comentarii de surugiu o adresă a Episcopului nostru, adresată pim-ministrului Mironescu, din prilejul fanfaronadelor dela Sighet. Pân'ce acest individ, nu va arăta, cum a ajuns în posesiunea adresei confidentiale, adresată primului-ministru și nu „Unirii” din Blaj, și până nu va arăta numele inspectorului, care a făcut cercetările la Sighet, cum și zilele, nu nopțile, în care a făcut acele cercetări, (se înțelege fără știrea noastră și a organelor noastre), — nu ne rămâne decât să-l declarăm de iesuit, mincinos ordinar.”

Vedeți unde duce mânia? Mai întâiu a luat vederea bieșilor noștri confrăți dela Cluj. N'au văzut că articolul impricinat era iscălit. Și că, în consecință, *aveau de-a face cu o persoană concretă, cu care te poți și trebuie chiar să te răfuiești în fața parchetului, dacă ceeace spune este calomnie și minciună ordinară.* Așa cum vor catadiceși să facă Cuvioșii lor, pentru floricele de stil puse în pălăria directorului nostru. De ce să te repezi în vid, contra unui „pretins secretar general”? Ori e mai prudent așa?

Mânia îi face, apoi, pe confrăți să țipe, să injure. Așa-i românul la mânie: injură. Și ei români sunt, „puri și simpli”. — Firește, dâșii socot că așa-i tonul civilizată și frumos. În acest caz, se înțelege, n'avem nici o pretenție față de eategorisirea comentariilor noastre „de surugiu”. Este evident, că ele stau la polul opus civilizatorilor izbucniri ale „Renașterii”.

Și ce cumplită intunecare a minții! Mai întâiu recunosc înțelepții dela Cluj, că memoriul publicat de noi s'a trimis într'adevăr primului-ministru. (Le spunem și Nr: 8161—930). Apoi ne fac pe noi mincinoși, fiindcă l-am publicat. Logica lor este probabil asta: cel care publică minciuni, — fie și pentru ale desminții! — este însuși mincinos. Dar bine-l mai apără pe pâr. Ivan, n'avem ce zice!

Mânia confrăților este și trădătoare. Iată cum: Ei întreabă cum a ajuns la noi un me-

morlu trimis primului ministru? Le răspundem pe loc, ca să se liniștească. (Pe inspector însă nu-l spunem, Doamne ferește! Asta-i taină grozavă!) Se știe că noi avem averi fantastice. Cu o sumă, destul de mare, am reușit să plătim pe primul ministru, care într'o noapte furtunoasă a străbătut în biurourile președinției și ne-a furat de-acolo o copie de pe strașnicul document cu pricina. Așa a fost! — Dar bine, deștepților, memoriul cerea desființarea Agrului în temelul unor acuze concrete. Pentru a-l desființa, guvernul era dator să-l verifice. Trebuia să asculte conducerea Agrului și să-i ceară răspuns. Ori se putea și altă procedură? — A, da. În cazul Luminățiilor voastre socoteala e așa: dominanța vă dă dreptul de-a spune guvernului orice, „confidențial”, — în speță: neadevăruri, fiindcă adevărul de ce l-ați ascunde? — și guvernul e dator, fără a mai cerceta, să vă creadă pe cuvânt. — Astă dată vi s'a infundat cu această filosofie, pe care ați tradat-o acum într'o mânie. Pe viitor va trebui să vă resemnați a intra la ministere pe ușa cea mare, pe unde merge toată lumea.

Dacă ați învăța măcar atâta din această jalnică pățanie, tot v'ați putea mângăia cu zicala: în tot răul este și un bine. Ați ajunge poate, cu vremea, să fiți aproape iesuiți. Vom vedea!

Altă pildă asemănătoare găsim în „Telegraful” din 28 Februarie 1931. Poartă delicatul titlu: *Insolențele „Unirii”*. Este un răspuns, calm și senin, la ridicolul articol pe care „clarissimi Unirii, în claritatea puțină a minții lor cătrănite” l-au scris despre bravura dela Poiana, unde s'a pus dinamită în perețele capelei uniate. (Lucru bun și plăcut lui Dumnezeu! Poate din acest motiv „Telegraful” nu are nici un cuvânt de reprobare!) Iată cum glăsuesc:

„Foaia mitropoliei blăjene, *Unirea*, vătându-se și amenințând, se face ecoul clevetirilor împotriva arhierilor bisericii noastre ortodoxe din Ardeal, pe cari nu se sfiește a-i declara autori morali ai faptului de a distruge cu dinamită (!) perețele unei capele unite din comuna Poiana, jud. Hunedoara, — încercare săvârșită în 23 Ianuar a. c. de făptași *îrcă nedescoperiți*...”

Nu este întâia oară, probabil nici ultima oară, — când monitorul mitropoliei dela Blaj, prin născocirile sale, se face cu totul ridicol.

Cititorii, cu scaun la cap, vor ști negreșit să cîntărească, așa cum trebuie, provocările, insolentele și toată atitudinea furibundă a clarissimilor din Blajul de astăzi, cari prin *Unirea* lor țin să fie socotți, în prima linie, catolici, dar în acelaș timp nu se rușinează să afirme, despre capii bisericii ortodoxe, cele mai josnice acuzații.”

Și aici, aceleași simptome caracteristice mâniei. Strigă și injură, în credința că asta-i tonul civilizată. Intunecarea judecății: nu neagă faptul criminal, săvârșit în noaptea lui 23

Ianuarie, totuși concluzia este, că l-am născocit noi, spre a ne face ridicoli. Seria progresivă de acte frățești, în urma cărora s'au distrus bisericile noastre din Cib și Poiana, sunt probabil virtuți, iar îndrăzneala noastră de-a fi spus lumii că s'a pus dinamită capelei noastre este simplă „provocare, insolentă, atitudine furibundă”. Concluzia: această purtare a noastră dovedește că vrem să fim socotiți, „în prima linie, catolici”. Așa cere logica mănii ortodoxe.

Mânia confrăților dovedește, și în cazul acesta, că adevărul doare. Adecă de ce „i-am declarat pe arhierii bisericii ortodoxe autori morali” ai bravurei dela Poiana? Simplu de tot. Fiindcă nici duhul strămoșilor, nici preotul unit de-acolo nu au pus dinamita în pereții capelei. Socotind toate minunatele întâmplări ale anilor trecuți, este neîndoios că, năzdrăvănia a izbucnit dintr'un cap turburat de lupta confesională, pe ai cărei autori îi cunoaște foarte bine „Telegraful”, fiindcă i-a laudat de atâtea ori pentru uriașele rezultate ale activității lor proselitiste. Inutil să mai spunem, că numai în acest sens depărtați am atribuit gloria bravurei dela Poiana arhierilor ortodocși, cărora totuși nu li-se cade, în sensul strict juridic calificativul de „autori morali” pe care îl dă „Telegraful”, nu noi.

Invățătura: Feriți-vă de mânie. Ea întuneacă mintea și desleagă limba. Mai ales cei prinși cu ocaua mică, bine să se păzească. Să tacă, s'o scalde, să recunoască greșala (asta-i metoda iesuită!) și să ia învățătura pentru viitor. Dar să nu strige. Atrag atenția lumii! Și nu-i bine!

Iar a doua învățătură, asemenea celei dintâi este: Nu mai scrieți miniștrilor „confidențial!”

E primejdios foarte, foarte. Cum arată pilda.

Dela noua conferință a episcopatului nostru. În zilele de 2 și 3 Martie c. s'au întrunit aici la Blaj, sub prezidiul I. Preasfințitului mitropolit Vasile, toți arhierii bisericii noastre, pentru a se sfătui, asupra problemelor curente ale vieții acestei biserici.

Cele mai însemnate dintre acestea sunt în legătură cu noua așezare vlădicească a Maramureșului, cu codificarea dreptului bisericesc oriental, care se pregătește la Roma și cu grija pentru școlile confesionale, în jurul cărora e vorba să se pornească o nouă mișcare cu scopul de-a recâștiga și de fapt ceea ce am avut, la ce niciodată n'am renunțat și ce tot mai mult se dovedește a fi fost un rău că ni-s'a luat. Grija Preasfințitilor arhieriei s'a extins și asupra mișcărilor permanente de proșelitism a celor care tot mai cred în gândul că vor putea să ne desființeze, și s'au căutat mijloace pentru a putea desființa, odată pentru totdeauna, această primejdie.

Un punct special al conferinței, care agită în mare măsură clerul bisericii noastre, a fost acela al salariilor preoțești, în jurul cărora nu s'a ajuns încă nici până azi la o soluție mulțumitoare. În acest punct s'a hotărât să se facă toate demersurile pentru ca slujitorii bisericii noastre să nu fie salarizați cu nimic mai rău decât aceia ai bisericii ortodoxe, fiindcă dacă e firesc să purtăm cu toții sacrificiile impuse de criza generală a țării, este iarăși dela sine înțeles, că aceste sacrificii nu pot fi purtate decât în măsură egală.

În cursul conferinței Preasfințitii arhieriei au fost tot timpul oaspeții I. Preasfințitului Sale pâr. mitropolit Vasile.

De zilele postului

Părerii așetico-medice în ce privește abținerea dela cărnuri

Intrați binișor în postul mare, e cât se poate de binevenit cuvântul Excel. Sale pâr. *Nicolescu dela Lugoj* în chestia ce preocupă pe atâția intelectuali: aceea a cuminenței disciplinei bisericești, ce ne interzice pe timpul postului hrănirea cu cărnuri. Cei mulți și simpli, cari cer scutirea dela post, știm doar că doresc prin asta să li-se îngăduie folosirea mâncărilor de brinză, lapte, ouă și condimentarea verdețurilor și legumelor cu unsoare, deoarece numai de moare și curechi le bate vântul prin urechi, după șapte săptămâni de regim strict oriental de post. Și ori câte dispense ar avea, de cărnuri nu se vor prea atinge. Așa că aceștia sunt de perfect acord cu Preasfinția Sa, care se declară gata a da dispensă oricui are cumva lipsă de ea și care scrie în „Sionul Românesc” din 18 Febr. c.:

„Conține un sâmbure de adevăr aforic lui Brillat Savarin: „Omul este rezultatul ceea ce mănâncă”. Așa că cel ce excedează în mâncare și beaură, cel ce se ghiftuiește în materie, cu carne, sfârșește prin a deveni om cu totul material și carnal. Și adaugă Bernard: „li va fi mai ușor de a învia decât a trăi curat și cinstit”. Drept are sfatul, căci doar și medicul Dr. B. Fowler observează că surescitarea pe care o produce hrana de noasă asupra nervilor, îl împinge pe om la toate excesele patimilor și mai cu seamă la mânia și lasciviei.

Ne plângem în veacul nostru ultrademodern de rigoarea disciplinei bisericești. Ce ne aducem aminte ce ne spune sf. Augustin că pe vremea sa în timpul Adventului și în postul mare era îngăduită o singură mâncare dela care era exclusă carnea și vinul. (I Cor. mor. Eccl XXXIII) „Pâine și apă, zice sf. Ieronim, iată mâncarea suficientă în timp de ajutor (III Epist. ad. Nepot). Și astfel de porunci erau observate atât de scrupulos încât, cum și spune sf. Ioan Gură de Aur, un creștin arde preferat să moară mai vartos decât să se cape (Hom. în Evang.) Atât e de adevărat lucrul acesta încât atunci când împăratul Iustinian în timpul unei secete lungi și foamete, se simțea obligat să autorizeze vânzarea publică zilnică de carne, poporul refuză să se folosească de acest favor spre a nu frângere poruncă pe care o credea lăsată de Apostolii înșiși. (Anastas. Biblioth. Histor. eccl.)

Această veche și rigidă disciplină a bisericii a fost redusă binișor în intensitatea decursului veacurilor. Cu toate acestea, mai și în clasa cultă nici nu vrea să știe de ea. Lăștirea multora provine dintr'o prejudecată lătită în deobște în cercurile intelectuale noastre ca și cum ajutorul și abținerea dela carne ar păgubi sănătatea sau cel puțin nu favoriza-o. Nimic mai fals. Iată ce spun scriitorii de știință.

Dr. Surbled scrie: „Biserica catolică osândind ca și păcat excesul în mâncare și în beaură, servește nu numai intereselor morale și ale igienei și face cel mai semnalat semn al viciu sănătății publice”. Paul Mantegaza, n

□ □ Foia „Unirii” □ □

Sufletul Blajului

Conferință ținută la Blaj în ziua de 1 Martie 1931

De A. LUPEANU-MELIN

Despre Blaj, ca vechiu centru de cultură românească în inima Ardealului, s'a scris mult și se mai scrie, ici-colo, și astăzi. Au fost vremuri când se scria numai de bine. Oamenii de demult ai Blajului, arhierii, preoții și călugării săi, au fost socotiți totdeauna ceea ce erau ei într'adevăr: stâlpi de tărie pentru un popor de iobagi și de iloți desmoșteniți de soartă. Dascălii și cărturarii dela Blaj au fost priviți ca luceferi ai redeşptării noastre culturale și naționale, ca pregătitori de drumuri și proroci inspirați ai unor timpuri mai bune, mai fericite, pe cari destinul crud nu putea să ni-le refuze pentru totdeauna.

Însă, între glasurile pline de dreaptă admirație pentru micul oraș providențial dela îmbinarea Târnavelor, s'au amestecat și se amestecă uneori, mai ales dela un timp încoace, și ponoase nedemne, cari pot să ducă în rătăcire pe mulți. Se găesc purtători de condei, cari nu se sfiesc să arunce cu noroi, nici chiar asupra martirilor acestui bătrân orașel de jertfe și de privațiuni apostolice, cari n'au făcut niciodată

nimic pentru dânșii, ci totul pentru alții, pentru neam, biserică și popor.

Scopul meu nu este să polemizez astăzi, aici, cu cei cari nu se pot desbăra de măruntele considerațiuni vremelnice, confundând istoria cu arena luptelor politice de moment și făurind arme de succese ușoare, dintr'un trecut, care trebuie privit fără patimă și fără gânduri lăturalnice.

Acestea înseilări de note fugare nu sunt pentru cei preocupați de teze contrare, ci pentru noi, cei de aici, cărora norocul ne-o hărăzit fericirea, să ne ducem zilele între ziduri consfințite prin atâtea năzuinți și frământări generoase ale Blajului de demult. Este necesar din când în când să ne reîmprospătăm trecutul, cu toate luminile și îndemnurile lui, ca să luăm tărie pentru prezent și viitor, și să nu fim socotiți ca acel călător fără rezon, care stăbate țările și mările, fără să-și cunoască glia părintească, unde a văzut lumina și care-l hrănește.

Vorbind despre „sufletul Blajului” nu am pretenția să descoper lucruri și împrejurări necunoscute și nescrise de alții, desigur cu mai multă rutină și adâncime decât mine. Ci gândul meu a fost și este, să Vă invit pe toți, mari și mici, tineri și bătrâni, să binevoiți a răsfoli împreună cu mine foile îngălbenite și pline de praf ale hrisoavelor și cărților de istorie, cari grăiesc despre cei mari și buni ai noștri, ca din faptele și frământările lor să desprindem acel minunat *rezort spiritual*, care a făcut atâtea bine

neamului nostru și care se cheamă „sufletul Blajului” de demult și de totdeauna.

*

Blajul există pentru noi din ziua binevântată de Dumnezeu, când episcopul Inochentie Micu descălecă, în luna Maiu 1737, în fața dinelor castelului feudal dela confluența Târnavelor. Până la această fericită descălecare, sufletul neamului nostru de aici, se poate asemăna foarte potrivit cu un stol risipit de potârniche, cari își duc viața în tremurare și groază statornică prin bălăriile pline de stafii și de primejdii pe câmpului umbrat de neguri. Poporul nostru, risipit prin văile și munții Ardealului, era păcat în fiecare clipă de ulii hrăpăreți ai națiilor cuceritoare. Cântecul anonim, împletit din lacrimi și din blesteme, generalizat mai târziu pe toate cuprinsurile românești, exprimă atât de just și de duios acelea timpuri de jale și de obidă:

„Nu putea bietul Român
De tiran și de păgân,
Nici de cas'a-și căuta
Și soarta și-o blestema...”

Situația poporului nostru, cu preoți, cu păgari și cu pălmași, de-avalma, n'a fost mai tărăfirie nici în celea 12 comune ale ținutului cari aparțineau din vechime domeniului domnului dela Blaj. Sufletul românesc, reprezentat în văile Târnavelor, prin iobagii valahi din Săc, Mănărade, Cergăul mare, Tiur, Veza, Ciu

vorbind faptul, că prea mulți mănăcă prea mult, conchide: „Dacă n'ar exista ajunurile și posturile bisericii, ar trebui inventate” (Elementi d'igiene). Renumitul medic american Sinclair recomandă cura ajunului ca „Cea mai eficientă și sigură pentru a preveni și înăbuși toate bolile”. Aievea remediu foarte bun e atunci când șocăm, că 90 la 100 dintre boli sunt pricinuite de infecțiile tubului intestinal. (Bonney, Le végétarisme, part. I, c. I.) Kingsford ne asigură că la curat deapururi cu rezultat prea norocos scrofula, nefrita, diabetul și în general toate bolile de ficat, aplicând cea mai riguroasă dietă vegetariană. Și Dr Graham ne asigură, că regimul vegetarian este un prezervativ excelent împotriva tuturor boalelor infecțioase, și citează cazul unei epidemii izbucnită la New-York, în decursul căreia, cu excepția puținoara (sau mântuit numai vegetarianii. Tot astfel și Dr. Trappan scrie într-o carte de a lui, că în timpul unei pestilențe îngrijind 12 studenți creștini să mântuie de moarte deabia pe acela singur, care nu mânca carne niciodată. Și profesorul italian Mussa dela Institutul d'Aquila în opera sa valoroasă „Le sussistenze vegetabili”, dovedește că abținerea dela carne favoriză foarte mult sănătatea și adaugă pentru cei ce au război mult la frumusețea lor, că culoarea roză a feții și a buzelor se păstrează mai bine mânturindu-ne cu vegetale decât folosindu-ne de regim de carne. În sfârșit Bonney, care a scris ca medic o carte groasă despre sistemul vegetarian, conchide recomandându-l călduros ca pe mijlocul cel mai eficient și sigur de a trăi mult și sănătos și fericiți pe acest pământ.

S'ar putea cita și alți autori; dar e de prisos. Deci din punctul de vedere al științei medicale nimic nu se poate obiecționa împotriva mortificării stomacului prin post și ajun, așa după cum cere biserica, această mamă înțeleaptă, dela fili săi, în decursul anului bisericesc.

Primejdia filmelor rele. Înțelegem: filme rele din punct de vedere moral. Și caută să adaugem numai decât că numărul acestora este covârșitor, iar desastrelor pricinuite de ele, mai ales în lumea tineretului, sunt enorme,

fără ca cei cu răspundere să se sinchisească prea mult de acest lucru.

Măcar că nu-i iertat ca, cel puțin, oamenii bisericii, să se împace cu situația. Cum nici nu se împacă, — aiurea. Bunăoară în Anglia, unde păr. G. Mc Brearty, unul din conducătorii tineretului catolic englez face, în ziarul londonez „The Universe” propunerea categorică: Filmele necuviincioase trebuiesc boicotate.

Credința și morala sunt doar comori atât de scumpe, încât trebuiesc apărate cu orice preț, față cu oricine și înfruntând orice prejudecări ce le-ar putea fi vătămătoare. Filmele moderne însă, în majoritatea cazurilor, nu sunt altceva decât sminteală pentru inimile curate și conștiințele corecte, o școală detestabilă a vișului și a fărădelegii, unde e lăudată turpitudinea și e sugerat cinismul criminal.

A te purta mânușat în fața unor asemenea atentate nu-i nici cuminte, nici demn. Vremile noastre și de altfel reclamă măsuri radicale, dacă-i vorba să ne mântuim. N'ar fi deci cât se poate dela locul său, ca, puși în asemenea situații, catolicii, în grupuri mari, să protesteze publice, sculându-se dela locurile lor și părăsind sala scandalului?

Așa se întreabă numitul părinte. Și vremea este să ne întrebăm ca dânsul și noi toți câți mărturisim cu gura și credem cu inima că Dumnezeu era acela care a spus-o: „Vai lumii de smintele”, între cari smintele de bună seamă că prevederea sa divină cuprindea și filmele scandaloase ale zilelor noastre.

Știri mărunte

Personale. Zilele de 2 și 3 Martie c. le-au petrecut împreună, la Mitropolie, toți Înălții Chiriarchi ai bisericii noastre, chibzuvnd și hotărând în chestii de însemnătate pentru bunul mers al treburilor de interes general în sânul Provinciei mitropolitane.

— Preaven. Ordin. arhiepiscopesc a promovat de parohi pe On. Gheorghe Ștef din Cucerdea și pe On. Nicolae Cucuin din Adrian, iar pe On. Laurențiu Pop din Petreștii-de-mijloc l'a numit admin. paroh în Tureni.

Sâncel, Petrisat, Iclod, Pânade, Șona și Spini, se afla în aceeași ingenunchiare sfâșietoare, ca pretutindeni în Transilvania

„Domnii de pământ opresc dela învățătură nu numai pe fii iobagilor, ci și pe ai preoților, deși după lege tuturor fiilor patriei le este permisă cercetarea școalelor. Românii nu li-se permite să-și clădească biserici... Fiilor națiunii române le este oprit a se îndeletnici cu măestrile și cu orice fel de industrie, nu se primesc în nici o breaslă, nu se cuprind în funcțiuni publice, n'au drept de-a cumpăra și de a moșteni, nu li-se îngăduie să-și sădească vie și să-și cultive grădini, pe celea plantate și cultivate li le strică alții; nu au nici un drept la păduri și la ape, ci numai să fie încărcăți cu nouă și nouă taxe, așa încât necum să fie considerați ca fii ai patriei, nu sunt nici măcar tolerați” — se plânge atât de sguđuitor Vlădica Inochentie la împărăție, dimpreună cu întreg clerul său, încât înainte de instalarea sa la Blaj (Bunea, după Nilles, Symbolae p. 513—514.

În asemenea cătuși, ce putea să fie, sufletul românesc și creștinesc al părinților noștri, aici și pretutindeni în Ardeal, decât o biată pasere nenorocită, care se sbate de moarte, în lațurile nemiloase ale unui ghilț hain?!

Iată însă, că tocmai aici, la Blaj, peste ruini de vechi păcate medievale, peste locuri de sângeroase suplicii și de temniți mucegăite, harul dumnezeesc își deschide ochiul său ocrător, și sufletul chinuit al neamului nostru se

trezește, reînvie, apucă aripi și se avântă, prin glasul vladicilor și cărturarilor dela Blaj, la înălțimi și la îndrăzneli, nebănuite și nevisate nici când înainte!

În sinodul eparhial dela 26 Ianuarie 1738, memorabil din foarte multe puncte de vedere, ținut aici, la Blaj, vlădica Inochentie și sinodalii săi au nemărgenita îndrăzneală să vorbească și să delibereze nu numai în numele lor și al clerului, ci al națiunii întregi. Hotărârile acestui sinod le semnează vicarii Ștefan Pop Timandi și Nicolae Pop din Bia: „*Nominibus et in personis omnium in praefata generali Synodo existentium universum clerum et nationem repraesentantium.*”

„Soborul” s'a ținut în „coșteul” Blajului, „*adecă în residenția mai sus titulului prealuminatului domn*” (Vlădica Inochentie) — cum spune în graiul său bătrânesc notarul Ion Săcădate. Această însemnare ne arată, că „sufletul Blajului”, în noul său avânt de îndrăzneală și de curaj, s'a sălășluit pentru întâiași dată în „coșteul” sau „residenția” vlădicească, unde va și rămâne apoi, peste ani și peste veacuri, ca „sicriul sfânt” al lui Moisi, în Cortul Mărturiei. Deacolo se va revărsa el, îmbelșugat și înviator, peste plaiurile Ardealului, ca să cheme la viață și la deșteptare vița lui Traian dela Râm și a lui Decebal-Crai dela Sarmisagetuza.

În legătură cu săborul dela 26 Ianuarie 1738, se va reține faptul, că iobagii și palmașii români ai Transilvaniei, atunci apar pentru în-

Faptă bună. Reuniunea Femeilor române gr. cat. din Blaj în semn de adâncă cinstire a memoriei mult regretatei ei membre Estira Baican n. de Karsay, în loc de cunună pe catafalc, a luat hotărârea de-a ajuta cu Lei 1000 pe un invalid de războiu cu familie grea. Acest gest a fost inspirat de minunatele calități a celei dispărute: bună, blândă evlavioasă și foarte milostivă. Și dacă s'ar generaliza acest gest, sub multiplele aspecte ce le îmbie viața și le vede milostenia, numai bine s'ar face memoriei celor trecuți la lăcașurile dreptilor și atâtor exigențe sociale — caritative de-aici, din valea lacrimilor.

Falimentul școlii laice. Camera și senatul francez a aflat de bine să sărbătorească pomenirea lui G. Ferry, urzitorul școlii laice. Catolicii și-au spus, prin senatorul Fr. Saint Maur, motivele cari îi împiedecă să ia parte la acel praznic. Ce a voit adecă Ferry? Să introducă ateismul în școala primară, ca astfel să poată organiza societatea fără Dumnezeu, și fără rege și fără semnul crucii. Rezultatele? Desastru pe toată linia. Spese uriașe și analfabeți și criminali în număr îngrozitor. Lucien Corpechot dă în Figaro o statistică deprimantă. În 1869 statul subvenționa școala primară cu 12 milioane. În bugetul instrucțiunii pe 1931 e luată suma de 1.946.117.301 franci. Singur numai plata dascălilor primari face 1.648.166.000 franci. Și ce spor pe lângă atâtea cheltuieli? În 1921 numărul recruților analfabeți e de 13.295; în 1922 de 11.621; în 1924 de 20.112. În 1927 recruții analfabeți dau 6,4%! Câtă vreme în Anglia și Olanda neștiutorii de carte dau 1%, pe țară, în Franța se ridică la 10%. Și tot așa de triste sunt și roadele morale. În 1926 au stat în fața tribunalelor corecționale 13.494 de minori, iar în 1927: 13.694. Evident că aceste cifre vădesc elocvent falimentul învățământului predat de cei 80.000 de dascăli aderenți ai Confederației Generale a Muncii și de cei 12 până la 15.000 dascăli afiliați Confederației generale unitare, stând la ordinea Moscovei. — Legiuitorii noștri, cari au stâlcit școala confesională și se uită la ea cu antipatie și acum, ar fi bine să mediteze asupra acestor cifre atât de grăitoare pentru ceice au urechi de auzit.

tâiași dată în istorie sub denumirea de *națiune* denumire care s'a zămislit și s'a afișat aici, în sărăcăciosul „coștei” vlădicesc dela Târnavă, rămas același și ca austeritate și ca suflet românesc, necunoscător niciodată de târguiești și de transacțiuni umilitoare.

Vlădica Inochentie va scrie și va vorbi, totdeauna, atât la împărăție, cât și în dieta provincială a Transilvaniei, între „răsetele sgomotoase și insultele neomenești” ale nemeșilor unguri și sași: „*Suo ac totius nationem per Transylvaniam valachicae nomine.*” Dușmanii săi și ai poporului românesc vor turba de necaz și vor protesta cu pumnii strânși, că nu există „natio valachica” ci numai „*plebs valachica!*” Sasul Höchsmann și alții ca dânsul, îi vor arunca episcopului în față că este „*stupid și nerușinat*” pentru că îndrăznește să ceară: „nește lucruri pe cari nimenea nu le-a mai cerut niciodată dela străbunii noștri (adică ai Sașilor și Ungurilor) și nu le poate cere nici dela urmașii noștri”. (Dieta din 11 Maiu 1736).

Preoții neamului nostru, în frunte cu vlădica, vor fi numiți în aceeași dietă, la 9 Noemvrie 1741: „*Motten in den Kleidern*”, adică molii de vesminte, cari distrug și nimicesc totul.

Însă „sufletul Blajului”, apucat la aripi de șoim nu se va intimidă, nu va da îndărăt în fața nici unei inzulte și neobrăzări. Expresia acestui suflet, Vlădica Inochentie, în care clocotia viforoasă îndrăzneala romană și dârzenia dacică,

Locale. Dumineca viitoare, a treia din Paresemi, va predica în catedrală p. *Gregoriu Teșca*, contabil consistorial.

— Despărțământul Blaj al »Astrei«, la puține zile după hotărîre, și-a început realizarea programului de activitate locală, cu prima *Conferință*, splendidă din toate punctele de vedere, a d. *Alex. Lupeanu-Melin* »Sufletul Blajului«, a cărei publicare o începem cu »Foița« de azi.

— Marele turneu oficial al companiei dramatice »*Artiștii Asociați*« din București, a jucat în seara de Joi, 5 Martie c. drama în trei acte »*Văpaia*«, pentru publicul blăjan, în sala de gimnastică a liceului de băieți, procurând asistenței ceasuri de adevărată elevație artistică.

Agru la lucru. Formația din Gherla a puternicei noastre asociații mirenești unite-creștine, la fel cu altele, de aiurea, își face, din răspuțeri, datoria față de obștia dornică de adevărul Domnului. Hotărîrea frumoasă de-a ținea un ciclu de conferințe religioase-morale și-a tradus-o în faptă. Inceputul l-a făcut p. Dr. Chișiu, căruia îi va urma d. prof. Ion Coste, de bună seamă în fața aceluiași public numeros și a elevilor dela școalele locale. — Convenirile sociale dela Arad, insufletește de același gând al întăririi în dragostea față de biserică și față de programul ei moralizator-civilizatoric, sunt și ele flori de-ale aceluiași agru.

Încă un concordat. Agenția Rador aduce știrea că e pe cale să se încheie un nou concordat. Acesta între Austria și Sfântul Scaun. Reprezentanții partidelor majoritare din guvern au aflat de necesară încheierea lui. Iar consiliul de miniștri, deliberând asupra motivelor de ordin politic-național și bisericesc invocate de ei, a decis să ia, numai decât, contact cu Vaticanul vederea încheierii concordatului.

RECONVALESCENȚA ȘI REGENERAREA ORGANISMULUI după oale epuizante este bine ajutată prin Ovomaltine, fiind un nutriment întăritor irperosabil cu valoare completă.

Dispoziție cuminte. Ne place să ne mândrim cu deviza: Nihil sine Deo, dar multora nu le prea place să se plece în fața postulatelor acestei devize și așa își aranjază viața, par'că n'ar fi nici Dzeu, nici biserică a lui Dzeu, de care trebuie să asculte. Balurile sgomotoase din posturi sunt o dovadă grăitoare. Ministerul vine însă, în acest an, cu o dispoziție cuminte și cât se poate de binevenită din punct de vedere moral-creștin: În tot timpul postului Paștelor și

va continua să fie stâlp de granit în fața tuturor valurilor și furtunilor dușmănoase.

„Așa sunt dispus în sufletul meu, încât tot ce pot face în folosul clerului și națiunii noastre asuprite, spre mărirea lui Dumnezeu și înaintarea bisericii, nu mă îndoiesc a duce în deplinire, chiar și cu vărsarea sângelui meu propriu“ — scrie episcopul Inochentie la 9 Noemvrie 1741 către Nunțul Apostolic din Viena.

Iar la 25 Noemvrie 1743, același are astfel de accente în adresa sa către împărăteasa Maria Terezia: „Să vă îndurați Maiestatea Voastră a scoate din jugul despotic și a mângăia acest cler și această națiune, căci dacă voi fi relegat iarăși la staturile transilvane, adecă la adversarii noștri, fără a fi isprăvit nimica, nu-mi mai rămâne altă mângăiere, decât ca această cauză din seamă afară asuprită de dușmanii noștri prin tot felul informațiuni născocite, viclene și sinistre, să-o apelez cu toți ai mei la Dumnezeu cel viu!“ (Hurmuzachi, VI p. 567).

(Va urma)

a Crăciunului să nu se mai acorde autorizații pentru baluri, fie mascate, fie deschise. În ultimele săptămâni din cele două posturi mari nu se îngăduie nici serate dansante. — Dacă hârția ministerială nu restrângea nici opreliștea seratelor dansante numai la atâta, bucuria tuturor celor ce cugetă creștinește era deplină.

DARGÉEURILE IDEALE ARTIN cu afect sigur și ușor se pot lua încontinuu, ele nu produc obișnuință.

Nourul dela Nord. Iadul sovietic e învălurat de gânduri negre. Pândește, plănuește, când la Genevase palavragește. Un militar competent, refugiat din Moscova, face destăinuri grave în Daily Mail din Londra, referitor la eforturile bolșevice în vederea cutropirii apropiate a lumii. Cei luați la țintă în primul rând suntem noi și Polonii. »Rusia sovietică, — zice respectivul, — este astăzi țara cea mai bine pregătită pentru războiu, cu 17 milioane de soldați, marinari și aviatori, bine înzestrați. Bolșevicii instruiază în serviciul militar și pe civili, pentru un războiu de cucerire a lumii. Planul de războiul cel mai apropiat are de obiectiv Polonia cu statele baltice și cu România, pentru Basarabia. În răstimp de-o săptămână bolșevicii pot se reverse trei milioane de oameni, pe câmpul de bătaie. — Paza bună trece primejdia rea. Sigur, cei puși să supravegheze binele de acum și din viitor al țării și al neamului, vor ținea seama de primejdia ce se arată la orizont și vor avea de grijă ca zilele de întunec, ce pot veni, să nu ne surprindă nepregătiți. Din partea asta avem destule garanții.

COPII DE ȘCOALĂ sunt feriți de influență și guturalu prin sugerea pastilelor Anacot. Prețul unei fiole Lei 37.

† **Candid Cristea**, preotul nostru din Șpálnaca, a adormit întru Domnul în 26 Febr. c. la vârsta de 74 de ani și într'al 50 lea an al preoției sale cinstite. — Odihnească în pace!

† **Văd. Estira Balcan născ. de Karsay**, mama d. Dr. Virgil Baican, medicul arhidiecezan, s'a stins lin în seara zilei de 2 Martie c. într'al 70-lea an al vieții și 13 al văduviei. — În veci pomenirea ei! Și condolențele noastre tiului îndurerat.

Telefonul „Unirii“

B. Cluj. Despre serbările grandioase ce se plănuiesc la Roma pe luna Mai întru aniversarea alor patruzeci de ani dela publicarea puternicei enciclice »Rerum Novarum« a lui Leo XIII avem și noi cunoștință. Coloanele muncitorești ce vor peregrina, din toată lumea, cu acel prilej, în Cetatea veșnică, sigur, prin manifestarea respectului lor față de memoria celui ce le-a luat în apărare cauza cu atâta energie și înțelegere, va reliefa încă o dată adevărul că Biserica Romei e o maică totdeauna prevăzătoare și sincer îngrijorată de soarta tuturor fiilor ei, fără deosebire de clase. — La vreme potrivită o să insistăm mai mult asupra acestui punct luminos de istorie bisericească modernă. Pe cât știm comitetul Agru-lui se va ocupa și el de chestie în proxima sa ședință din 14 Martie. c.

»**Cuvântul**« București. Nu cunoaștem în amănunte cazul din Vișeu maramureșan cu dascălul regătean ce n'a fost admis să fie îngropat în cimitirul unit. La orice caz însă e și pripit și greșit să se tragă concluzii generale dintr'un caz particular, cum faceți Dvoastră, riscând afirmația că »biserica ortodoxă s'a dovedit deapururi tolerantă. În toate circumstanțele«, pe când cea unită se dedă la »provocări de acestea cu aer de șicane« și de inutilă brutalitate. — Să fie cu iertare, dar cearta pe-un cadavru, încăpăținarea de a nu îngropa pe un om de altă confesiune în cimitirul tău, — aceste roade ale »fanatismului formalist,« — uniții ardeleni, întru cât le vor fi având și ei ici și colo, apoi dela ortodoxia »deapururi tolerantă« le-au împrumutat, prin molipsire, Nu-i doar așa vechiu cazul preotului unit care trece, în Lugoiul bănățean, gardul cimitirului cu scara, — mortul e trecut tot așa — ca să-l poată așeza spre veșnică odihnă lângă moși-strămoșii săi, unde nu-l suferia »toleranța« ortodoxă. Ceva similar s'a petrecut la Buziaș și aiurea. Și notăm că în cazurile la cari ne referim noi era vorba de bruscarea unor localnici, cu drepturi vechi la folosința acelor cimitire, iar nu de ceva propagandiști contrari, veniți de curând de pe te miri ce plaiuri. S'o

lăsăm deci mai domol cu blândețe de mielușel a ortodoxiei și cu fanatismul uniților. Dureros de trist, d dureros de adevărat: uniții n'au prea avut fericirea să învețe dela ortodoxia de dincoace pilde de omenie creștinătate.

P. Măgureni. Sfaturi vin din toate părțile c'ar bine să ieșim în opt pagini, săptămânal. Și n'avem zice: sfaturile sunt bune. Dar înafară de sfaturi nu mi vine nimic. Adecă, vine, totuși, și altceva. Așa, câte, bucurie deosebită. Ca de ex. scrisoarea unui preot care ne anunță, grav și solemn, că nu mai poate abona foai pentru că, trecând în altă dieceză, — acum îi vine »Curier Creștin«! Iar lipsurile sale sufletești-intelectuale, așa vede, nu reclamă nimic altceva decât ordinele oficiale. Avizați la destule »ajutoare« de acestea, cum ar fi și nu ne gândim la împlinirea cât mai grabnică a »sfaturilor« ce ni-se dau...?

B. Baia de Criș. Confirmăm primirea abonamentului pe 1930.

Oficiul parohial. Pișcolț. Am primit abonament pe 1930.

Biserica. Șard. Am primit abonamentul pe anul curent.

M. Bonț. Am primit 400 Lei, abonamentul pe 1930 și 1930.

S. Boiuș. Chităm primirea abonamentului pe 1930.

A. Pricaz. Am primit abonamentul pe 1929 și 1930.

M. Salsăg. Am primit abonamentul pe 1930.

Parohia Română unită Oleșdea

Publicație de licitație

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor de zidire din nou a *Bisericii române unită din Oleșdea*, județul Alba, se publică licitație cu oferte închise, care se va ținea în ziua de **22 Martie ora 2 după masă** în localul școlii primare din loc.

1. Planul, devizul de spese și condițiunile generale și speciale se pot vedea la oficiul parohial din loc.

2. Concurenții vor depune la începutul licitației vadiul de 4% din prețul oferit scrisori de garanță emise de o bancă de primă bonitate.

3. Antreprenorul pe care va cădea în câștigarea, va plăti proiectantului suma provăzută în deviz pentru plan și pentru elaborarea tehnică.

4. Concurenții nu pot pretinde nici vadiul fel de spese pentru participarea la licitație.

5. Comisia de licitație își rezervă dreptul a alege și a preda lucrările acelu antreprenor pe care i-l va socoti de mai mare încredere.

Oleșdea, din ședința comitetului parohial ținută la 15 Februarie 1931.

Florea Pădurean **Ioan Coman**
curator I. preot.

(1—2)

Cețiți și răspândiți: „UNIREA“

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ
Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu. Efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 5—?

Mama și copilul să întrebuințeze numai inofensivul săpun HÖFER